

Йордан Йовков

Несполука

Татар Христо и Васил Консула приближиха до Филиповата кръчма и за да не ги чуе някой какво приказват, понамалиха крачките си и се поспряха.

– Остави туй сега – говореше разпалено Консула. – Ти ми кажи мене, ще додеш ли? Кажи: ще дода или няма да дода. Какво е туй мън-мън-мън-мън...

Татар Христо се обиди:

– Бе, Василе, бе ти... Бе я ми кажи, кой от тез, дето ходят да търсят имане, е прокопсал? Кой? Или искаш да станем за смях на хората?

– Не щеш, а, тъй ли, не щеш. Добре. Аз ще кажа на друг. Да не си рекъл отпосле, че не съм те викал.

С мушнати ръце в джобовете си, Консула се обърна и тръгна към кръчмата. Татар Христо го хвана за ръкава.

– Чакай де, чакай. Ела сам, ела тука. Как го каза ти, как се казват онез клечки?

– Алруна.

– Авруна?

– Не е авруна. Алруна.

– Е де, тъй да е. Клечки.

– Не е клечки. Алруна.

– Авруна.

– Их и ти! – разсърди се Консула. – Дебела глава! Една дума не може да каже. Не може да си завърти езика. Няма да осъмна тука с тебе, кажи, ще додеш ли?

– Глей го какъв е. Хубаво де, хубаво. Ще дойда.

И двамата влязоха в кръчмата. Консула, каквото шило беше, се зашуря насам-нататък, тук седне, там седне, одного закачи, на друго подхвърли дума. Татар Христо беше по-тежък човек. Той седна настрана, поръча си едно шишенце ракия и се замисли. Искаше да прекара през ума си и да претегли онуй, което Консула беше му казал. Да отиде ли с него, както му се врене или не? Няколко пъти вече, как Консула му казва, че в един чужд двор в Чамурлий бил знаел заровено имане, та да отидели да го извадят. Прости клечки, казва, дялани от леска, като ония клечки, дето промушват с тях чувалите, но като ги отпуснеш към земята – когато Консула разправяше това, протягаше двата си пръста като вила, – като ги отпуснеш към земята, те се навеждат натам, накъдето има пари. Не били прости клечки, ходжа им бил чел, магия им било правено. И как ги каза Консула? Авруна? Не, не авруна. Как беше? Татар Христо и сега не можа да оправи таз дума и го хвана яд, че затуй преди малко

Консула беше го нарекъл дебела глава.

Татар Христо си поръча още едно шишенце. Консула взел тия клечки – продължи да си мисли той – от Спас Сребряка, училищния слуга. Дал му за тях осем крини жито. Ако Спас е имал таквиз клечки и можел да намира имане с тях, защо слугува в училището и защо ходи с кърпени гащи? Празна работа тя – реши в ума си Татар Христо. Кой знай пък? Може консула да има късмет. В земята че има пари – има, стига да знаеш само де са. Най-после да отида пък с Консула. Едно отиване до Чамурлий не е голяма работа.

Той потърси с очи Консула, който беше седнал сега при Костадин ловеца. Татар Христо го погледна, Консула погледна него, очите им се срещнаха. Както приказваше с Костадина, Консула направи двата си пръста като вила и ги наведе към земята. Татар Христо го разбра, понаведе клепачите си и се позасмя. Консула повтори този знак два-три пъти. Костадин го забеляза и каза:

– Бай Василе, какво показваш? Какви уши правиш? Да не си видял нейде някой заяк?

– Видях. Ама тоз заяк не мож го улови. Нали, сватанак? – обърна се той към Татар Христа.

Татар Христо пак понаведе клепачите си и си поръча още едно шишенце. След малко той се изправи позачервен, възбуден и каза:

– Костадине! Ти тоз заяк, дето казва Васил, не мож го улови. Тоз заяк ний двама с Василя ще го уловим, двама ще го ядем. Ставай, Василе! Ставай да си ходим.

Пийнал малко, с позамъглена глава, Татар Христо не само беше добил кураж, но искаше вече и да заповядва.

– Иди се нахрани – каза той на Консула, като се разделяха. – И аз ще хапна малко хляб, па ела да ме повикаш, че да вървим. Таз работа трябва да я свършим.

Консула си отиде у дома, нахрани се, след туй стана и взе да тарашува нещо из къщи. Ядосана от по-рано, жена му мълчеше и само го следеше с очи. И когато той, гърбом към нея, мушна нещо в пояса си, тя не се стърпя и му викна:

– Ти пак вземаш нещо! Криеш от мене! Кой гребал от житото в хамбара, я ми кажи? Житото в хамбара с една педа се е смъкнало. Кой е вземал от него?

– Кой ще е вземал? – рече Консула. – Житото се улегнало, затуй се смъкнало.

– Тъй ли? Че аз не видях, че е посипано и отвън. Ти си вземал, ти го

продаваш. Продавай го! Нека стоят утре децата ти гладни.

– Я мълчи – сопна ѝ се Консула. – Аз пълня хамбара, аз го изправам. Утре пак ще го напълня. Пък като река – Консула се позасмя дяловито, – и с лири мога да го напълня, какво мислиш...

Той излезе навън, поспря се, чу как жена му гълчи още и кълне вътре, след туй тихо, крадешката, мина зад къщи. Той взе един търнокоп и един дълъг железен шиш и пак тъй предпазливо и на пръсти излезе от двора и отиде да повика Татар Христа.

След малко двамата излязоха от село и тръгнаха не из пътя, а направо през къра към Чамурлий. Срещу тях, тънък като сърп, грееше месецът, връз лицето им лъхаше топъл вятър. Вдясно и вляво в тъмнината се чуваха да дрънкат звънци на овци и затуй Татар Христо и Консула криволяха, за да не ги познае някой. Тъй като Консула щеше да работи с клечките, той още отсега даде на Татар Христа да носи железния шиш. Татар Христо беше го нарамил и върхът му се чернееше в небето като сулица. По един търнокоп носеха и двамата.

Чамурлий беше само на два-три километра и те скоро стигнаха, не влязоха в селото, а се отбиха в керамидарницата, в която сега не се работеше. Между тяхното село и Чамурлий имаше вечна война зарад мера, зарад пашата на добитъка, селяните от двете села се мразеха и гледаха един на друг като на неприятели. Трябваше затуй да бъдат много предпазливи. Седнаха зад голямото колело с керамиди да си починат и да дадат време, както каза Консула, на чамурлийци да се приберат от кръчмите и да заспят.

Колкото и да беше пил Татар Христо, из пътя изветря, доде на себе си, дори се поразколеба. Смири се, стана мълчалив, на слабата светлина на месеца очите му лъзяха насълзени и замислени. Консула, както винаги, беше весел.

– Парите неще са надълбоко – рече по едно време той. – Щом са били в темеля на съборена къща, не ще са надълбоко. Като насочим клечките, ще разберем де са. То е алруна, то показва. Осем крини жито съм дал аз за него. И не е авруна, както ти казваш, а алруна.

Татар Христо мълчеше.

– Само трябва да знаеш – продължи Консула, – че когато се копае имане, трябва да се мълчи. Приказваш ли – парите отива по-надълбоко. И да знаеш, че всяко имане си има таласъма – може да се яви като куче, като маймуна, като буга. Ти да не се боиш, дръж за ушите. Докато кажеш: „Во име отца и сина и светаго духа“ – страшното ще се изгуби, а в ръцете ти ще останат ушите на делвата.

Консула дръпна от цигарата си и лицето му, сухо, надупчено от шарка и усмихнато, се освети за миг.

– Ами ако е някоя голяма делва, пълна с пари, от онез, дето турят петмез в тях, как ще я пренесем? То, златото, знаеш ли, тежи...

– Ще я превървим на една върлина и ще я носим двама – обади се Татар Христо.

– Ами ако е някой казан?

– Хайде и ти, Василе...

– Да речем де. Един казан, пълен с лири. Как ще го пренесем? Ще напълним джобовете си, поясите си, ръкавите на абите си, пазвите си. Ще си отидем веднаж, сетне пак ще дойдем. Няма да оставим парите на тез чамурлийци. Ами ако ни срещне някой?

– Ех и ти, Василе...

– Да речем де... Ако ни извика: „Ей, какво носите?“. Ний какво ще кажем? Ще речем: „Бе, набрахме си малко гъби“ или „Малко трънкосливки си набрахме“. Не, по-хубаво да кажем: „Кремъни носим за диканите.“. Кремъните, знаеш, дрънчат също като пари.

– Василе, ти дете ставаш. Чакай да намерим парите, че тогаз.

– Да речем де... Пък най-сетне, сватанак, трябва с време и за туй да се помисли.

Консула стана и се огледа. На самия край на селото, по-настрана от другите, се виждаше една къща, а зад нея се тъмнееше голяма градина. Каменната ограда, която я опасваше, слабо се белееше в тъмнината. Тая градина беше на Марин Вълчев, в нея, нейде по средата, имаше орех, а под него – темели на стара къща. В тия темели са парите. Като разгледа мястото отвред, Консула намери, че ще бъде най-добре да влязат в градината откъм горния ѝ край, защото е по-далеч от къщата и по няма да ги усетят.

– Хайде сега да вирвим – каза Консула. – И умната, ча ако ни хванат тез чамурлийци, съдират ни от бой!

Отдалеч, отдалеч, като хайдуги, те поизбиколиха през поляната, върнаха се след туй към оградата и се прехвърлиха без труд през нея. Но щом се намериха в чужд двор, сепнаха се, обзе ги безпокойство и се спряха да се посъвземат. Уж беше градина, като всяка градина, а мястото им се виждаше особено, невиджано друг път, в земята като че бяха заровени капани, а из всеки тъмен ъгъл като че дебнеше човек. Месецът беше изтънял още повече, обърнал и двата си рога нагоре. Не се чуваше нищо.

Тръгнаха напред. Минаха фитарии с лук, с черен боб. Консула

държеше очите си на ореха, който се тъмнееше като кълбо в средата на градината. Изведнъж навлязоха сред висок бурен и вече не виждаха де стъпят. Под краката на Татар Христо изтрещя сух клон. Тозчас откъм двора лавна куче, след него второ, трето.

– Клекни! Клекни! – зашепна Консула.

Но кучетата ги усетиха, заградиха ги и ги залаяха по-стръвно. Дигна се страшна врява.

Един глас се обади откъм къщата:

– Какво има там? Енчо, я иди да видиш какво има в градината. Бясно куче ли е влязло, какво. Иди да видиш.

Друг глас отвърна:

– Чакай да си взема пушката. Де да знаеш какво е.

Веднага Консула се изправи, дотърча до оградата и се прехвърли през нея. Последва го и Татар Христо, но като рече да прескочи дуvara, събори един-два камъка. В същото време зад тях, като гръмотевица, екна гърмеж на пушка, след туй още един. По-лек и по-пъргав, Консула бягаше, колкото сила имаше. Татар Христо не искаше да падне сам в ръцете на чамурлийци и макар да беше по-тежък, хукна и той след Консула и за да му е по-леко, влечеше шиша по земята. Кучетата ги гониха до едно място и ги оставиха. Но Консула все бягаше. Той беше забравил за шиша икато чуваше, че нещо дрънка след него, в страха си помисли, че чамурлийци ги гонят с коне. Татар Христо пък, като гледаше, че пред него Консула бяга, мислеше, че трябва да вижда нещо опасно, и макар да беше каталясал, бягаше и той. Минаха един завой, после втори. Консула все бягаше, бягаше след него и Татар Христо, шишът дрънчеше.

В отчаянието си Консула рече да направи последно усилие да се спаси, остави пътя и удари направо въз баира. На едно място се препъна и падна. Като се обърна и мислеше, че вече го хващат, разбра, че никой не ги гони. На няколко крачки от него падна, като че прострелян от куршум, и Татар Христо. Някое време и двамата не можаха да продумат, уморени, задъхани. Пръв се съвзе Консула.

– А бе защо не каза, че си ти – започна той и се закашля. – Обади се, продумай... Ох... ох... Олеле, мале... Като дрънка шиша, аз рекох... Ох... олеле, мале... Нямахте да бягаме толкоз, продумай...

Татар Христо мълчеше. Гърдите му падаха и се подигаха, на слабата светлина на месеца лицето му лъщеше, заляно с пот. И тъй като Консула все му гълчеше, той избухна:

– Махни се, куче! Скъса ми се душата да бягам, а ти...

Той нема сила да каже нещо повече. Гърдите му пак се заподигаха

и падаха.

Консула се изправи и взе да бърка из джобовете си, из пояса си, навред – търсеше нещо.

– Няма клечките – рече той. – Ами сега? Я виж да не си ги взел ти. Виж да не си ги турил в пояса си.

Татар Христо стана и тръгна да си ходи.

– Де отиваш? – завика Консула. – Виж да не си ги турил в пояса си. Де отиваш... тук стой. Клечките ми дай, чуваш ли?

Татар Христо се обърна.

– Да се махаш! Ще те мушна с шиша и ще ти изкарам душата!

Консула беше доста далеч и каза:

– Шишът е мой. Какво!

– На ти шиша! – извика Татар Христо и шишът издрънча в краката на Консула. – И да не си ми казал още веднъж за имане, че главата ти пречувам, хубаво да знаеш!

Той се обърна да си ходи, но се сети, че има още зъб на Консула, и му извика:

– Дебела глава съм бил, а? Ти си дебела глава, хаймана с хаймана!

Той си тръгна, донейде още се мержелееше в тъмнината, след туй се изгуби. Консула стана със зинали уста, готов да каже нещо, но както бъркаше из дрехите си, намери неочаквано клечките и се зарадва. Той взе търнокопа си, взе и шиша и като се боеше да не се срещне пак с Татар Христа, заобиколи отдалеч и влезе от друга страна у дома си.

КРАЙ

Източник: Словото

Набиране: екип на abc дизайн, Иван Иванов, Essme или Елина Мирчева

Публикация

Йордан Йовков, „Събрани съчинения в шест тома“, Том трети; „Български писател“, С. 1977. Под общата редакцията на Симеон Султанов.

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/7852>]